Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Ποτέ σου μὴ σεκλεdιστῆς, ὅ,τι νὰ χάσῃς πρᾶμα,
'ιατὶ ποτὲς τὰ πράματα ἀθρῶποι δὲν ἐκάμα
Νάξ. || Ποίημ.
Ἄργειε νά 'ρθῃ ἐκείνη ἡ μέρα
κ' ἦταν ὅλα σιωπηλά,
γιατὶ τά 'σκιαζε ἡ φοβέρα
καὶ τὰ πλάκωνε ἡ σκλαβιὰ
Δ. Σολωμ., 2.

Ἡ λ. καὶ ὡς παρων. ὑπὸ τὸν τύπ. *Γιατῆς* Πελοπν. (Γαλατ.)

γιατράβα ἡ, Πόντ. (Οἰν.) *δᾶτράβα* Πόντ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. γ ι α τ ρ ὸ ς καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. -ά β α. Πβ. κ α κ ὰ ς - κ α κ ά β α, Κ ο σ μ ᾶ ς - Κ ο σ μ ά β α, σ τ ρ ω μ α τ ᾶ ς - σ τ ρ ω μ α τ ά β α, τ σ ο π ᾶ ν ο ς - τ σ ο π α ν ά β α κ.τ.τ.

1) Γυνὴ ἰατρὸς καὶ μάλιστα αὐτὴ ἡ ὁποία ἀσκεῖ τὴν ἰατρικὴν μὲ βότανα καὶ ἄλλα πρακτικὰ φάρμακα ἢ καὶ μὲ μαγικοθεραπευτικὰ μέσα. Συνών. βλ. εἰς γ ι α τ ρ ὸ ς **4β**.

2) Ἡ σύζυγος τοῦ ἰατροῦ. Συνών. βλ. εἰς γ ι α τ ρ ὸ ς **5**.

γιάτρακας ὁ, Λέσβ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. γ ι α τ ρ ὸ ς καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. -α κ α ς.

Εἰρωνικῶς, ὁ ψευδοϊατρός, ἀγύρτης. Συνών. κ ο μ π ο γ ι α ν ί τ η ς.

γιατράκι τό, Κρήτ. Πελοπν. (Γαργαλ. κ.ἀ.)

Ὑποκορ. τοῦ οὐσ. γ ι α τ ρ ό ς.

Ὁ νεαρὸς καὶ χωρὶς ἐπαρκῆ πεῖραν ἢ καὶ μόρφωσιν ἰατρὸς ἔνθ' ἀν.: *Ὁ γέρο Πυλιώτης ἤτανε γιατρὸς μὲ τὰ οὔλα του κι ὄχι τοῦτα τὰ γιατράκια τὰ σημερ'νά, ποὺ δὲν καταλαβαίνουνε ποῦ τοὺς πᾶνε τὰ τέσσερα* (=ἔχουν ἄγνοιαν τῆς ἐπιστήμης των) Γαργαλ. Συνών. γ ι α τ ρ ά κ ο ς **2**, γ ι α τ ρ ί τ σ ι, γ ι α τ ρ ί τ σ ο ς, γ ι α τ ρ ο υ δ ά κ ι, γ ι α τ ρ ο υ δ ά κ ο ς, γ ι α τ ρ ο ύ δ ι, γ ι α τ ρ ο υ λ ά κ ι, γ ι α τ ρ ο υ λ ά κ ο ς, γ ι α τ ρ ο ύ λ η ς.

Ἡ λ. καὶ ὡς ἐπών. ὑπὸ τὸν τύπ. *Γιατράκης* Ἀθῆν. Αἴγιν. Θεσσ. (Λάρ.) Κρήτ. (Ἁγία Βαρβάρ. Ἀμάρ. Ἡράκλ. Μαλεβίζ. Μοῖρ. Σητ.) Μακεδ. (Θεσσαλον.) Πελοπν. (Πάτρ.)

γιατράκος ὁ, πολλαχ. *γιατράκους* βόρ. ἰδιώμ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. γ ι α τ ρ ὸ ς καὶ τῆς ὑποκορ. καταλ. -ά κ ο ς.

(Ι) Γ ι α τ ρ ά κ ι, τὸ ὁπ. βλ., ἔνθ' ἀν.: *Ἔχουμε καὶ 'μεῖς 'ς τὸ χωριό μας ἕνα γιατράκο ποὺ μᾶς τηράει κάθε Τετράδη 'ς τὴν Κοινότητα* (*Τετράδη* = Τετάρτη, *Κοινότητα* = κοινοτικὸν γραφεῖον) Πελοπν. (Δίβρ.)

(ΙΙ) Εἶδος μικρᾶς πλατάνου Μῆλ.

Ἡ λ. καὶ ὡς ἐπών. Ἀθῆν. Ζάκ. Θεσσ. (Λάρ.) Μακεδ. (Θεσσαλον.) Πελοπν. (Γύθ. Καλάμ. Κόρινθ. Μάν. Οἴτυλ. Ὀλυμπ.) Στερελλ. (Λαύρ. Μαρκόπ. Ναύπακτ.) Χίος καὶ ὡς παρωνύμ. ὑπὸ τὸν τύπ. *Γιατράκους* Εὔβ. (Στεν.)

γιατρειὰ ἡ, *γιατρεία* Εὔβ. (Βρύσ.) Καλαβρ. (Μπόβ.) Κάρπ. Κύπρ. Μέγαρ. Πελοπν. (Μάν.) Πόντ. (Κερασ. Οἰν. Τραπ. κ.ἀ.) *γιατξεία* Τσακων. *γιατρειὰ* κοιν. *γιατρ-ρειὰ* Τῆλ. *γιατρεὰ* Θεσσ. (Μαυρέλ. Φωτειν. κ.ἀ.) Μακεδ. (Βόιον Γήλοφ. Δασοχώρ. Δεσκάτ. Κοζ. κ.ἀ.) *γιατρειγιὰ* Εὔβ. (Λιχὰς Στρόπων. κ.ἀ.) Ἤπ. (Λειὰ Μαργαρ. Πάργ. κ.ἀ.) Κρήτ. (Μεραμβ. Μονοφάτσ. κ.ἀ.) Πελοπν. (Αἰγιάλ. Βερεστ. Γαργαλ. Μαργέλ. Παιδεμέν. κ.ἀ.) — *Λεξ.* Περίδ. Μπριγκ. *γιατρ'ζὰ* Σκῦρ. *διατρειὰ* Κάρπ. Κάσ. *γιάτρεια* Χίος (Μεστ.)

Τὸ Βυζαντ. γ ι α τ ρ ε ί α καὶ γ ι α τ ρ ε ι ά, τοῦτο δὲ ἐκ τοῦ ἀρχ. ἰ α τ ρ ε ί α. Διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ γ εἰς τὸν τύπ. γ ι α τ ρ ε ι γ ι ὰ πβ. Γ. Χατζιδ., ΜΝΕ 2,327. Διὰ τὸν τύπ. δ ι α τ ρ ε ι ὰ πβ. λ. γ ι ά.

1) Θεραπεία, ἴασις κοιν. καὶ Καλαβρ. (Μπόβ.) Πόντ. (Κερασ. Οἰν. Τραπ. κ.ἀ.) Τσακων.: *Αὐτὴ ἡ ἀρρώστια δὲν ἔχει γιατρειά. Πήγαινε 'ς τὸ νοσοκομεῖο νὰ βρῇς τὴ γιατρειά σου. Τοῦτο τὸ βάσανο ποὺ μὲ βρῆκε δὲν παίρνει γιατρειὰ* κοιν. *Διάκα σ' οὔλους τοὺς γιατροὺς γιὰ νὰ βρῶ τὴ γιατρειγιά μου* Πελοπν. (Γαργαλ.) *Τούνη ἡ ἀρρωστία δὲν ἔχει γιατρεία* Μεγαρ. *Δὲν ἔει γιατρεὰ* Μακεδ. (Βόιον) *Τοῦτο ποὺ μοῦ 'καμε τσεῖνος ὁ ἀχρόνιστος δὲν ἔχει γιατρεία* Μέγαρ. *Ἀπὸ γιατρείαν 'κὶ παίρ'* Πόντ. (Τραπ.) *Τὸ κακὸν ἐγέν'τον, γιατρείαν 'κὶ παίρει* (Κερασ.) *Τσάκ'σι τοὺ πουδάρ' κὶ δὲ βρίσκ' γιατρεὰ* Μακεδ. (Γήλοφ.) *Ὁ Νικόα 'ο 'ν' ἔχου γιατξεία* (ὁ Νικόλας δὲν ἔχει θεραπείαν) Τσακων. *Σὲ κειονὰ χρωστῶ 'γὼ τὴ γιατρειγιά μου* Α. Κρήτ. *Θὰ τὸν ἀναραοπάρουν οἱ 'Αναράες τσ' 'ὲν ἔχει πλιὸ διατρειὰ* Κάρπ. *Πῆγ' 'ς τοὺν ἄλλου γιατρὸ νὰ τοὺν γιρέψουν κὶ δὲν ἠῦρι γιατρειγιὰ π'θινὰ* (*γιρέψουν* = γερέψουν = θεραπεύσουν) Στερελλ. (Παρνασσ.) *Θιγέ μου, δῶσ' του τὴν ὑγειάν dου, ὡς δίνεις κ' ἐμέναμ-μὲ τοῦτον dὴγ-γιατρειάμ-μου* Ἀστυπ. *Νταμιλᾶς κακὸς νὰ-ντόνε βαρέση καὶ γιατρειγιὰ νὰ μὴν ἔχη!* (ἀρά· νταμιλᾶς = ἡμιπληγία) Πελοπν. (Βερεστ.) *Γιατρ'ζὰ νὰ μὴ δῇ!* (ἀρὰ) Σκῦρ. || Παροιμ.

Ὄπριος λέει τὸν πόνο του βρίσκει τὴ γιατρειά του
(ὁ ἀνακοινῶν εἰς φιλικὰ πρόσωπα τὰς στενοχωρίας του ἀνακουφίζεται) πολλαχ. Πβ. ἀρχ. Παροιμιογρ. 2,759 (ἔκδ. Leutsch-Schneidewin) «λύπης δὲ πάσης γίγνετ' ἰατρὸς χρόνος» || Ἄσμ.

Ἡ ἀγάπη 'ναι καρφίτσα, ἀτζελώνει 'ς τὴ gαρδιὰ
τσαὶ μὶ ἀτζέλωσε τσαὶ μένα τσαὶ δὲν ἔχω γιατρειὰ
Ἄνδρ.

Δέρτι καὶ πόνος μὲ κρατεῖ, κοdεύγει νὰ ποθάνω,
'ς τὸ bόνο βρίσκω γιατρειγιά, 'ς τὸ dέρτι εἶdα νὰ κάνω;
Κρήτ. Τὸ δίστιχ. εἰς παραλλαγ. καὶ ἀλλαχοῦ.

Γιὰ μιὰ γειτονοπούλα μου ἔπεσα νὰ πεθάνω·
κινῶ καὶ πάω 'ς τὸ γιατρὸ νὰ βρῶ τὴ γιατρειγιά μου
Πελοπν. (Αἰγιάλ.)

Παίρνω καὶ πάω 'ς τὸ γιατρό, νὰ βρῶ τὴ γιατρειά μου,
γιατρὸς μοῦ εἶπε: κάθησε ν' ἀνοίξω τὰ χαρτιά μου
Πελοπν. (Ἄργ.) Συνών. γ έ ρ ε μ α, γ ε ρ ε μ ό ς, γ ι ά τ ρ ε μ α, γ ι α τ ρ ε μ ο ν ή, γ ι α τ ρ ε μ ό ς. **2)** Τὸ μέσον πρὸς θεραπείαν νόσου ἢ κακοῦ, κυριολ. καὶ μεταφ., κοιν.: *Δὲν ὑπάρχει γιατρειὰ γιὰ τὸν καρκίνο* κοιν. *Ἰγὼ βρῆκα γιατρειὰ γιὰ τὴ φαγούρα* Εὔβ. (Ἄκρ.) *Ξέρω 'γὼ τὴ γιατρειγιὰ τσῆ Θανάσως. Ἄντρα θέλει!* Πελοπν. (Γαργαλ.) *Ξέρου 'γὼ τ' γιατρειά τ' πρὰ εἶναι, μὰ λέου νὰ μὴ bάρου τοὺ ματσούκ'* Εὔβ. (Ἄκρ.) *Δὲν ὑπάρχει γιατρειὰ γιὰ τὴν κατάσταση* κοιν. *Μᾶς τὰ πῆραν ὅλα, δὲν εἶχαμι γιατρεὰ* Μακεδ. (Βόιον) *Ξέρω τὴ γιατρειά του, μὰ δὲν ἦρθε ἡ ὦ-ὥρα νὰ τὴν εἰπῶ* Πελοπν. (Μαργέλ.) || Ἄσμ.

Μπαίν-νουγ- γιατροί, βγαίν-νουγ-γιατροί, τὴ γιατρειὰδ -δὲ βρίσκουν
Νίσυρ.

γιατρεῖο τό, Πελοπν. (Βάλτ. Βερεστ. Γαργαλ. Κοντογόν. Μαργέλ. Μηλιώτ. Παιδεμέν. Ποταμ. κ.ἀ.) *γιατρεῖου* Ἀλόνν.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ